

Riseberga birketing den 15 januari 1656. Bild:60/Sida:3.

Inledande kommentar: 1) Jacob Pedts ("Petz") är omnämnd på s. 26 och 34 i det år 1923 utgivna bokverket "Klippans Pappersbruk 1573 – 1923". 2) Freden i Roskilde slöts den 26 februari 1658. Det innebär att skåningarna, då ovannämnda birketing hölls, i ytterligare ca två år var danska medborgare! 3) I texter om Järnbruket "på Clipen" (= "Klippan") nämns ofta två slags kanoner, som tillverkades där: a) "FyrMøsser" eller mörsare, som användes vid belägring av fästningar, då målet p.g.a. höga murar icke var synligt. Mörsare hade en hög projektilbana och hade en grov kaliber. b) "vanliga" kanoner, som användes då målet var synligt. De kallades "støcher" ("stykker"), och projektilbanan var flackare. Båda slagen kanoner levererades till Hälsinborgs fästning, som hade förfallit och var i stort behov av upprustning, inför förväntade, oroliga tider.

"Lauridts Jenssen i Boarp bevisade med Kallesemännerna Andreas Andresøn, Suvert ("Sivert") på Clipen ("Klippan") och Niels Mortenssen i Åby, att de lagenligt hade instämt Jacob Pedts på Clipen till Första ting och till domslut. Beskyllningen mot honom är beträffande 90 Daler ("SiuffHundred Thre och Halff Femsindts Tiuffe") Daler 1 mark och 9 öre, som kan bevisas med två mäns skriftliga avveckling ("nedläggning", "L i g u i d e r i n g"), daterad Helsingborg ("Helsingborig") den 6 mars 1654. Där emot står (?) den ärlige och välförnäme mannen Rasmus Sørensen i Lund, efter kunglig befallning förlikningsman ("opMand") uti nämnda rättssak. I sin bekräftelsesdom ("ConferMationsdom") tillfinns han (= förlikningsmannen) förut nämnde Jacob Pedts, med undantag av 11/2 ("Halff Andet") skeppund och 2 lispund, (= $8 \times 1 \frac{1}{2} \times 160 = 240$ kg och 2×8 kg = 16 kg smidbart järn ("stang Jern"), som honom (= Jacob Pedts) förutom ovannämnda fordran skall komma till godo. Vilket samma nedläggning och förlikningsmannens utslag ("Affsigt") ytterligare berättar om ("Formelder"). Alltsammans uppläst och undertecknat ("paashriffuit").

Förelägger rätten ("Setter Vdj Rette") om han (= Jacob Pedts) icke förutnämnda fordran, med denna rättssaks ovannämnda skäligen fordrans använda omkostnader, inom två dygn ("Sollemercher"), till mig som icke är en birkman ("en uden birchesMand"), bør att betala, eller också därför i hans tillgångar ("Meddell") och förmögenhet, var den än finnes, bör lida utmätning och värdering. Och begär birketingsdomarens utslag ("kiendelse").

Jacob Pedts mötte upp och svarade, att Lauridts Jenssen i Helsingborg har tagit i värdering Mörsare och andra Kanoner, utan att väga dem ("VVegt") och utan rättfärdig värdering ("Taxering") samt utan allt lagligt tillvägagångssätt ("medFart") låtit smida upp. Och han menar att det skäligen borde tagas efter laglig vikt ("Vegt"). Dessutom ("ydermere") har han (= Lauridts Jenssen) tagit på smideshärden ("Heren") en Mörsare och låtit den uppsmida, utan mitt tillstånd ("Minde") och samtycke. Dessutom har han innehaft Stackarps Järnverk ("Verch"), och stångjärnshammaren ("staulHameren") och Mjölkvärnen ("Mell Møllen"), såväl som Husen och bostaden ("boligen") på samma ställe, och däri smitt ("Smedet") några hundra skeppund stångjärn, och det sig nyttiggjort ("giort Niutte") efter sin egen vilja.

I Landsdomarens dom uppmanas dessa 4 män, att de skall avveckla ("liquidere") allt det som kunde tillfalla mig på Järnverket, eftersom jag Järnverket under så lång tid har brukat, och eftersom dessa män varit okunniga ("Vkiøndig") och ej har visat vad de på denna punkt ("post") har gjort. Och förlikningsmannen hänskjuter det till ("Finder det Hen til") Järnbruketets kunniga och förståndiga män. Då skall man finna, vad den ene blir skyldig den andre, när de däri slutgiltigt ("Endelig") avkunnar och dömer.

För det tredje ("til det thredie"), när Jacob skaffar några kunniga ("Køndige") och erfarna ("ForFarne") män på järnverket, då får det sin pålitlighet ("Rigtighed"), och intet angår den fordran, som Jacob nu

angrips ("søgis") för, och är av förlikningsmannen bekräftat och stadfäst. Jag förmodar därför, som tidigare är sagt, inget uppskov ("opHold") med domen.

Jacob Pedts svarade: De mörsare som har legat på smideshärden begär jag skall anses dugliga, och begär att han bör lagligen bevisa att det är desamma, som låg på härden vid den tiden han järnverket tillträdde ("Annammet"). Därvid begär jag att han skaffar sig intyg på att de mörsare och kanoner, som han lät värdera i Helsingborg, är dugliga och vad de har vägt, ty all materiel ("Matirial") bör i allt vägas.

Lauridts Jenssen svarade, och menade att det var onödigt ("Vnødigt") att Jacob Pedts kom med ovederhäftiga uppgifter ("løse Vndflugt") och prat ("Snach") i sin egen sak, och menade att tidigare framlagda dokument ("ForFørshreffuene Docom-Mønte") så fullständiga är, att han icke sig i denna min lagliga fordran kan eller bör något överlåta ("Hendvise"). Har Jacob något igen av mig att fordra, då har han att på lagligt sätt ("med lauglig medFart") på mitt värneting, då min rätt skall behandlas, att söka.

Bild:140/Sida:11 Samma birketing som ovan behandlats.

Kommentar, inlagd av Torsten Hannrup, angående Landsdomare, Landsting, Herredagar m.m. – Om en i lägre instans, birketing eller häradsting, utfärdad dom överklagades, vände man sig till Landstinget i Lund, som alltid leddes av en adelsman, Landsdomaren. Laxmand Gyldenstiern på Biersgård var t.ex. Landstingsdomare 1617-1623, och måste därför under de sex åren, varje år, då Landstinget sammanträdde, vistas i Lund. - I Danmark infördes Herredagar år 1513. Herredagarna fungerade bl.a. som domstol mellan kungen och någon adelsman.

Eftersom Lauridts Jenssen i Boarp till Rätten låtit instämma Jacob Pedts på Clipen, beträffande 773 daler, 1 march, 9 öre, och eftersom han enligt en utfärdad ("gangene") Herredagsdom och Landstingsdom honom skyldig är. Vilket dock av bägge parterna sedan är överlämnat ("Vold giffuet") till två män, fastän ("endog") de deras utslag ("Affsigt") ej kunde avgiva ("stemme"). Sedan har Jacob Pedts skaffat sig ("Forhuerffuet") Kunglig Majestäts Nådiga befallning till en förlikningsman, nämligen den ärlige och välaktade mannen Rasmus Sørenssen i Lund, Kommisarie, ("Commissarj") och skrivare ("shriffuer") i Skåne ("Shoone"). Om han faller utslag ("Huis Hand Dømmervendis Vorder"), förbjudes alla och envar att det hindra eller kränka ("Forfang at giøre").

(Birkefogdens dom följer nu:)

Efter de omständigheter som inför mig i Rätten är framförda ("lagt") visste jag ej rättvisare att döma, än att Jacob Pedts inom två dygn ("Sollemercher"), nämnda fordran, med sina skäligen ("billige") försakade omkostnader, bör betala, eller den i hans medel och förmögenhet ("Formue"), var den än finnes, efter gällande lagstiftning ("Recessen"), exekution (Namb") att lida.

Inför Rätten framkom Erich Nielssen i Forsby, och visade upp ett skriftligt pantbrev och bevis under Jacob Pedts egen handstil och sigill ("Segell"), vilket blev uppläst och påskrivet.

Lydande ("Melder"):

Anno 1655 den 17 november betalade den ärlige, betrodde och välaktade mannen Erich Nielssen i Forsby till Samuel Drosh ("Drøsher"), papperstillverkare ("papierMager") på Clipen, på mina vägnar, för ett litet hus på Clipen, 15 "Slette" daler. Dessutom ("Noch") lånade han samtidigt ut till mig 12 daler. Vidare fick jag vid samma tid av honom tre små svin för 5 daler och 3 marck. Samma år den 22 december fick jag av honom 8 "Slette" daler. Desutom har den ärlige, Välaktade

och ansedde mannen lovat ("gaaed i Løffte") mig av Oeluff Pouelssen i StissVig 40 daler "Slette", vilket tillsammans är 80 daler och 3 march. – (Min kommentar: Olof Poulssen i Stidsvig var några år vid denna tid tingsdomare i Norra Åsbo härad!) – Den nämnda summan pantsätter jag till den ärlige, välaktade och ansedde mannen Erich Nielssen i Forsby tillsammans med (??) det hus på Clipen, som jag bor i ("iboer"). Så också min hage ("Haffue"), och min angränsande ("tilligende") äng, så långt ("uit") den sig sträcker, och jag förpliktar mig att hålla honom skadeslös på allt sätt ("i alle maader"). Och detta må han hos tinget ytterligare stadfästa ("Videre FodFeste"), när han har lust ("Naar Hand løster"). Detta bekräftar jag med egen underskrift ("Hand") och sigill ("Signete") tryckt härunder. Klippan ("Clipen") Anno 1656 den 10 januari,

Jacob Pedts

Vilket pantbrev nämnde Jacob Pedts här inför Rätten erkände ("Vedstoed"), och därefter samtyckte till skriftligt tingsintyg. Härefter begärde Erich Nielssen skriftligt tingsintyg, vilket vi honom på Rättens vägnar icke visste hur vi kunde neka ("Negte"). Dock skulle Hans Majestäts (= danska statens ("Kronans") mark ("grund") och rättighet ("Frihed") därmed lämnas utan inskränkning ("VForKrenchet").

Kommentar: Nog refereras mot slutet till en rad minst sagt underliga, finansiella transaktioner!! - Var måne Jacob Pedts och Erich Nielssen i maskopi med varandra emot Lauridts Jenssen i Boarp??